

TSAcat

Pla de suport al Tercer
Sector Ambiental de
Catalunya
2015 - 2018

Generalitat de Catalunya
**Departament de Territori
i Sostenibilitat**

Preàmbul

L'any 2011 el meu antecessor en el càrrec va presentar el primer Pla de suport al Tercer Sector Ambiental de Catalunya, que tenia una temporalitat de quatre anys —del 2011 al 2014— i que va impulsar el propi Departament de Territori i Sostenibilitat d'acord amb les entitats del sector ambiental.

Aquest Pla va permetre posar sobre paper, després d'unes sessions de participació i discussió, els reptes i desitjos que un conjunt d'associacions i fundacions representatives del sector havien expressat repetides vegades. Eren reptes i desitjos enfocats a donar cos i força a un sector imprescindible, si volem avançar cap a una societat moderna on la temàtica ambiental tingui un espai cabdal per dibuixar polítiques de desenvolupament i de progrés.

El Pla, a més, va encetar unes polítiques de governança que són les que actualment marquen el bon fer de qualsevol Govern i Administració que vulgui treballar per aconseguir un benestar i una bona qualitat de vida per a la seva ciutadania.

S'ha dut a terme força accions realitzades i la inversió ha estat considerable, però el moment en què va ser aprovat i en què s'ha estat desenvolupant no ha permès recollir-ne tots els fruits esperats, ja que queda molta feina per fer i, a més, els objectius previstos eren molt ambiciosos.

Aquest Pla va arribar al seu final l'any passat, amb una valoració general positiva. Per això en presentem ara un segon, amb una vocació, en part, continuista de l'anterior, però amb una diferència important: l'experiència que ens ha donat a tots plegats l'elaboració d'un document com aquest i de les conseqüències que comporta el voler ser excessivament ambiciós.

En aquest sentit, el nou Pla 2015 – 2018 vol fer un èmfasi especial en aquells aspectes clau que poden significar un punt d'inflexió de cara a la societat. Per això, tot el que ajudi a donar més valor social a la tasca que es fa des de cadascuna de les entitats, i que representi un reconeixement de la seva feina i de la seva contribució a la gestió del territori, serà el que marcarà les prioritats que decidiran les accions de cada un dels plans d'acció anuals amb què s'anirà desplegant aquest segon Pla.

Amb aquest nou Pla volem refermar la nostra voluntat de canviar la manera de governar cap a una on la cooperació entre la societat i l'Administració marqui els eixos de treball i la consegüent coresponsabilització de tots plegats en la planificació i execució de les accions. Cadascú té el seu paper, però cal que aquests papers es complementin per definir objectius comuns i execucions compartides.

Estem en un moment clau de la nostra història, un moment en que hem de definir molt clarament quin país volem. El treball conjunt ens ajudarà a establir clarament objectius de desenvolupament que siguin veritablement sostenibles; i que tinguin en compte un futur on el respecte per l'entorn sigui un dels valors que conformin la nostra quotidianitat.

Santi Vila

Conseller de Territori i Sostenibilitat

Marc d'actuació del Pla

El Tercer Sector Ambiental (TSAcat) és un actor clau en la construcció d'una societat més sostenible. És un actor social actiu en la identificació i solució dels problemes ambientals; és un element de cohesió i inclusió social en el territori; i és un sector que, especialment mitjançant el voluntariat, propugna valors socials positius. Per aquests motius, un dels objectius del Departament de Territori i Sostenibilitat és promoure, enfortir i consolidar el Tercer Sector Ambiental català.

El 2011 es va desenvolupar un procés de participació ciutadana per elaborar el que seria el primer Pla de suport al Tercer Sector Ambiental de Catalunya 2011-2014 (TSAcat). Aquest instrument va establir els reptes, àmbits de treball, i un seguit de línies d'actuació, mesures i accions per desenvolupar en el període 2011-2014. El Pla de suport s'ha operativitzat amb plans d'acció anuals (Pla d'acció 2011-2012, Pla d'acció 2013 i Pla d'acció 2014). En cada pla es van establir les accions que es preveia dur a terme durant aquell període. En finalitzar cada any es va elaborar un balanç de cada pla d'acció.

El Pla de suport al TSAcat 2011-2014 finalitzà el desembre del 2014, i durant el seu període de vigència es van implantar i/o executar un total de 107 accions amb la voluntat d'enfortir el teixit associatiu ambiental.

Un dels resultats d'aquest Pla ha estat l'elaboració, per part de l'Obrador del Tercer Sector Ambiental de Catalunya (o3sac) amb la col·laboració de l'Observatori del Tercer Sector (OTS), del primer Baròmetre del Tercer Sector Ambiental de Catalunya, el qual ens ha permès disposar d'unes primeres dades i indicadors de la situació en què es troba aquest sector així com identificar els reptes de futur. És un instrument bàsic per al seguiment de l'evolució del sector.

1. Incidència política i transformació social
2. Finançament i sostenibilitat econòmica
3. Millorar la comunicació i l'impacte social
4. Les aliances i el treball en xarxa
5. Estructuració i vertebració del sector
6. Millora del reconeixement social del sector

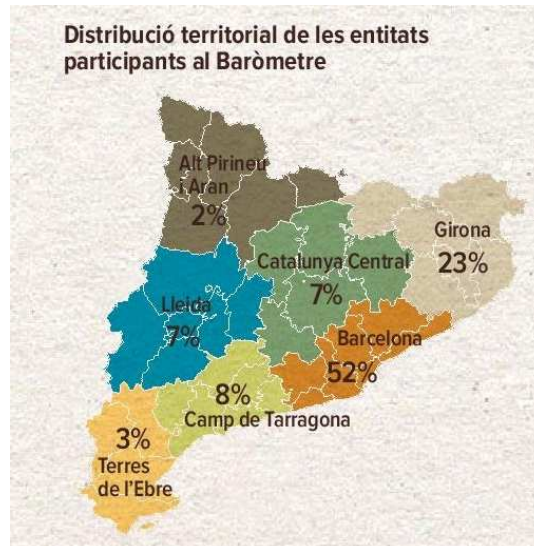
Font: Baròmetre 2015 del Tercer Sector Ambiental de Catalunya

Segons el Baròmetre 2015 (dades del 2013), actualment unes 220 organitzacions no governamentals i entitats privades sense finalitat de lucre centren la seva activitat en l'àmbit de l'ecologia, de la sostenibilitat ambiental i, en general, en la protecció i la millora del medi ambient. Aquestes entitats compten amb prop de 25.000 socis, al voltant de 5.500 voluntaris anuals, i representen un volum econòmic anual de 19,3 milions d'euros.

El Tercer Sector Ambiental en xifres

Organitzacions	220
Persones voluntàries	5.522
Persones sòcies	24.855
Persones remunerades	356*
Hores voluntariat	79.976**
Volum econòmic	19.275.884,34 €***

* Contractades i col·laboradores estables autònomes.
 ** La mitjana d'hores per persona voluntària és de 16 h/any.
 *** 0,0093% del PIB català.

Font: Baròmetre 2015 del Tercer Sector Ambiental de Catalunya

El procés de participació del Pla

La valoració global del Pla de suport al TSAcat 2011-2014 és positiva, però es detecten alguns aspectes millorables, com ara la necessitat de simplificar l'abast i els objectius del Pla i ajustar-los més al context social i econòmic actual. En aquest sentit, cal tenir present la situació social i econòmica actual de bona part de les entitats ambientals; la majoria afeblides tant a nivell d'estructura professional com de disponibilitat de recursos. I, d'una altra banda, la disminució dels pressuposts de les administracions públiques destinats a donar suport al Tercer Sector Ambiental.

Així, a partir d'aquesta valoració, es defineixen els objectius i el marc de debat del procés de participació per a l'elaboració del Pla de suport al TSAcat 2015-2018, on es planteja la redacció d'un nou Pla més simple i que permeti una avaluació i seguiment dels resultats esperats a través, quan sigui possible, d'indicadors.

Aquest procés de participació es va iniciar el setembre de 2014 amb l'elaboració d'un document base del Pla per al debat i la celebració de set reunions amb entitats ambientals al territori amb l'objectiu de copsar una primera valoració del Pla i plantejar com es podria enfocar el Pla de suport 2015-2018. En aquestes reunions hi van participar un total de 23 entitats ambientals

El febrer de 2015 es va iniciar la participació pública amb una reunió amb la Comissió de Seguiment del Pla i informació a la Mesa Local, per tal de presentar la documentació generada i recollir les aportacions corresponents abans de tancar i publicar aquests documents.

FASE 0	Fase de preparació	Setembre a desembre 2014
FASE 1	Inici del procés de participació	Febrer 2015
FASE 2	Debat i propostes	Març i abril 2015
FASE 3	Redacció del Pla	Maig i juny 2015
FASE 4	Presentació pública del Pla i aprovació	Juliol 2015

Durant el mes de març es van organitzar a Barcelona —els dies 17 i 25 de març— dues sessions de debat amb la col·laboració del Programa d'Innovació i de Qualitat Democràtica del Departament de Governació, dirigides específicament a entitats ambientals i també a altres actors socials relacionats.

En les sessions es van treballar les mesures i accions associades a cinc eixos de treball:

- 1.- Millorar l'estructura/ció del TSAcat.
- 2.- Fomentar la comunicació i la col·laboració amb altres sectors de la societat.
- 3.- Millorar el finançament.
- 4.- Promoure la professionalització i el voluntariat.
- 5.- Fomentar la participació pública i la incidència política.

Concretament, en la sessió del 17 de març, es van tractar els temes d'estructuració del TSAcat, professionalització del sector, ampliació de la base social i enfortiment del voluntariat; i, en la del 25, la promoció social del sector, el finançament, la participació pública i la incidència social i política.

Paral·lelament, el mateix dia 17 de març es va obrir un formulari en línia, perquè qualsevol persona interessada pogués fer arribar les seves aportacions i propostes en relació amb el Pla. El termini per fer arribar propostes finalitzà el 8 d'abril de 2015.

Entre les sessions de debat i el formulari de propostes, han participat 35 persones de 26 entitats. Si, a més, considerem les entitats participants en les entrevistes, en total han participat en aquest procés 37 entitats.

Llistat d'entitats participants

Ajuntament de Mataró	Fundació Vincles
Associació de defensa del Patrimoni Natural La Banqueta	Fundació World Nature
Amics del Centre d'Art i Natura de Farrera	Fundació Catalunya - La Pedrera
ANG	Fundesplai
Associació Mediambiental La Sínia	Gepec - EdC
Associació Catalana d'Amics de l'Aigua	GROC / Paisatges Vius
Associació Hàbitats	Idesalud
Associació Limnos	IPCENA
Associació TRENCA	La Canonja 3
BACC Bicicleta Club de Catalunya	Projecte Boscos de Muntanya
CEA Alt Ter	S'Agulla
Centre de Sostenibilitat Territorial	Sant Quirze del Vallès Natura
CERM	SCEA
Club EMAS	SocialForest
Col·legi d'enginyers tècnics industrials Tarragona	Terres del Gaià - Salvem el Gaià
Escola de Natura del Corredor	Xarxa de Custòdia del Territori
Estació Biològica del Pallars	Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya
Fundació Emys	Xatrac
Fundació Mar	

A través dels diferents espais i instruments per a la participació, s'han recollit 118 propostes de mesures (s'han agrupat les mesures idèntiques; per tant, finalment comptabilitzem 96 mesures) i 206 accions. Totes aquestes propostes s'han recollit en un informe de resultats del procés.

Les xifres de la participació	Nre. participants (persones)	Nre. entitats participants	Nre. propostes	
			Mesures	Accions
Sessió de debat 1	22	22	35	62
Sessió de debat 2	14	14	29	94
Total sessions debat	31	22	64	156
Formulari en línia	5	5	54	50
TOTAL (sessions + formulari)	35*	26*	118**	206***

* Les propostes de mesures similars són agrupades i es converteixen en 96 propostes de mesures.

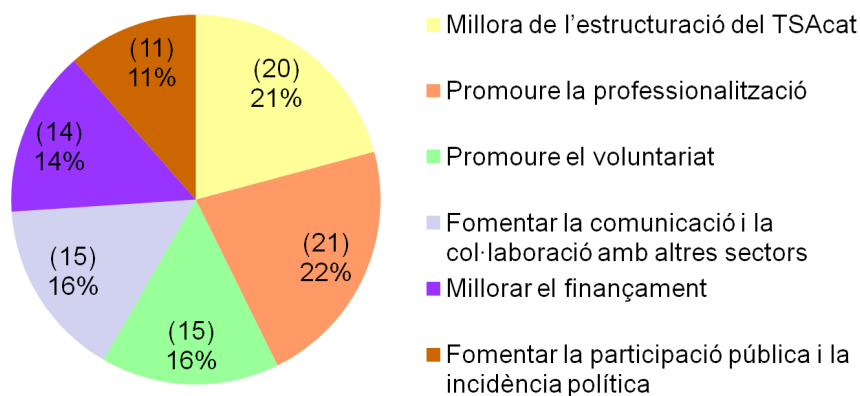
** En fer el sumatori es comptabilitzen només un cop les entitats o persones que han participat en més d'una sessió o en alguna sessió i en el formulari.

***Atès que aquest Pla no integra accions, les propostes d'accions són recollides i seran tingudes en consideració en la concreció dels plans d'acció anuals.

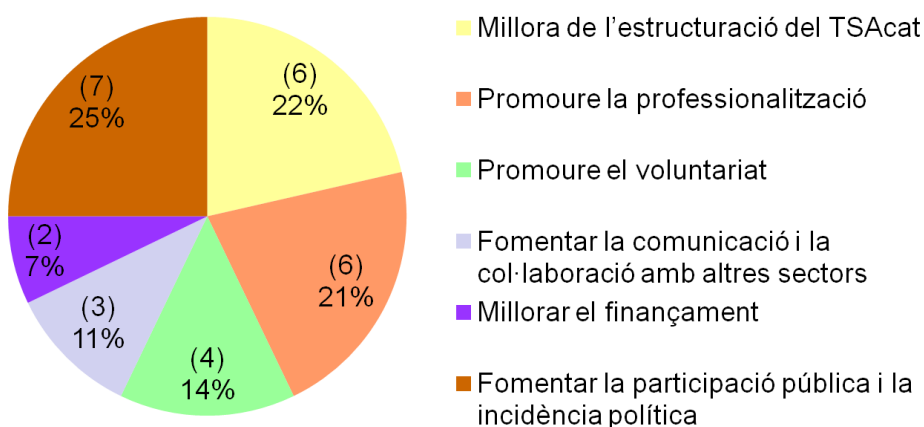
Les propostes recollides

Blocs	Mesures	Prioritàries
Millora de l'estructuració del TSAcat	20	6
Promoure la professionalització	21	6
Promoure el voluntariat	15	4
Fomentar la comunicació i la col·laboració amb altres sectors de la societat	15	3
Millorar el finançament.	14	2
Fomentar la participació pública i la incidència política.	11	7
TOTAL	96	28

Distribució de les mesures proposades per blocs

Distribució de les mesures prioritàries per blocs

Totes les propostes de mesures recollides en els diversos espais de participació han estat valorades i considerades en la redacció del Pla. El 22 de juny es va presentar a la Comissió de seguiment una proposta de Pla per a la seva valoració i amb un termini per a la presentació d'esmenes.

Finalment, es tanca la redacció del Pla i es redacta, també, el document de retorn, on es mostra el resultat de la valoració de cadascuna de les mesures proposades. I el dia 15 de juliol es fa la presentació pública del Pla de suport al Tercer Sector Ambiental 2015/2018 i el retorn al procés de participació. Posteriorment s'inicien els tràmits pertinents per a l'aprovació del Pla per Acord de Govern.

Eixos de treball i mesures

Aquest Pla de suport al Tercer Sector Ambiental s'estructura entorn de 5 eixos d'actuació i es desenvolupa a través de 17 mesures:

EIXOS	Nre. mesures
1. Millorar l'estructuració del TSAcat	3
2. Fomentar el reconeixement social del sector	5
3. Millorar el finançament	3
4. Promoure la professionalització del sector i l'enfortiment del voluntariat	3
5. Fomentar la participació pública i la incidència social i política	3
	17

Eix 1. MILLORAR L'ESTRUCTURACIÓ DEL TSAcat

Aquest eix de treball engloba aquelles mesures encaminades a conèixer el Tercer Sector Ambiental, qui el conforma, i com són les entitats que en formen part. També inclou aquelles mesures que promouen la consolidació d'una estructura sectorial més eficient i amb major visibilitat social, la vertebració del sector i l'enfortiment de vincles entre entitats per col·laborar entre sí. I finalment, també inclou aquelles actuacions de millora de l'estructura i el funcionament organitzatiu de les pròpies entitats, la transparència i la rendició de comptes.

Mesura	1	Aprofundir en la caracterització del sector
Descripció		És necessari continuar treballant en conèixer millor el sector, les tendències que hi ha, com evoluciona, i identificar els reptes que el sector prioritza. Per això, dintre d'aquesta mesura, es prioritza millorar el Registre d'Entitats i es vol continuar donant suport a l'elaboració del baròmetre del TSAcat cada dos anys.

Mesura	2	Fomentar les aliances entre entitats
Descripció		Es promouran les aliances i col·laboracions entre entitats del sector, com a alternativa eficaç per optimitzar recursos, guanyar eficiència i facilitar la realització de projectes compartits de major impacte. Aquestes aliances abasten des d'afavorir espais d'intercanvi de coneixement, consolidar xarxes de treball col·laboratiu, facilitar la interacció entre entitats que comparteixen objectius similars o un territori comú fins a compartir espais físics, etc

Mesura	3	Promoure una estructuració del sector més eficient
Descripció		Analitzar l'estructura organitzativa actual en entitats de segon i tercer nivell, les funcions i els serveis que proveeixen aquestes xarxes i el seu encaix amb l'objectiu de promoure una estructuració del sector eficient a partir de la qual impulsar plans estratègics sectorials i la mancomunació de serveis.

Eix 2. FOMENTAR EL RECONeixEMENT SOCIAL DEL SECTOR

Aquest eix de treball inclou les mesures de comunicació adreçades a donar a conèixer el sector i quin valor aporta a la societat i al medi ambient. Abasta totes aquelles accions que permeten fer visible el sector a la resta de la societat.

També s'hi incorpora la mesura de l'impacte dels projectes que es duen a terme, com una eina imprescindible per a la promoció i el reconeixement social.

En aquesta segona etapa del Pla, es veu més necessari que mai dur a terme accions comunicatives conjuntes de sector, amb una participació del major nombre d'entitats possible i amb un impacte als mitjans i una repercussió social notable.

Cal convèncer de la utilitat social de les entitats ambientals, del valor que hi aporten.

Mesura	4	Implicar l'Administració local en el reconeixement social del sector
Descripció	Cal treballar per incrementar el grau de coneixement i els vincles de col·laboració entre l'Administració local i el TSAC que afavoreixin aliances per a la millora social territorial. I, també, impulsar des del territori el reconeixement social del sector ambiental i la realització de projectes de col·laboració intersectorials.	
Mesura	5	Dur a terme campanyes de promoció del sector
Descripció	Es duran a terme campanyes promocionals del sector, amb l'objectiu de donar a conèixer les entitats que formen part del TSAcat, la tasca que desenvolupen i el seu impacte (el valor social que hi aporten) a fi de millorar la seva imatge cap a la societat. Complementàriament, caldrà fer un seguiment del grau de coneixement ciutadà del TSAcat i de la seva implicació, analitzar com evoluciona la base social.	
Mesura	6	Promoure el Projecte Tàndem
Descripció	Desenvolupar el Projecte Tàndem (www.tandem.cat) per generar vincles de treball intersectorials entre les entitats i empreses, escoles, facultats, entitats socials, cambres de comerç, etc. L'objectiu és incrementar el nombre, diversificar i augmentar l'abast dels projectes a través de col·laboracions intersectorials.	
Mesura	7	Incrementar la presència als mitjans de comunicació
Descripció	Disposar d'una presència més gran en els mitjans de comunicació permetria augmentar la visibilitat de les entitats i els seus projectes així com potenciar el reconeixement social del paper clau que tenen en la construcció d'una societat més sostenible.	
Mesura	8	Augmentar la relació entre les entitats i el sector universitari i de recerca
Descripció	Es considera especialment interessant promoure la relació entitats-universitats, ja sigui amb un intercanvi de coneixement o la col·laboració en treballs de fi de grau, postgrau o màster, o en el marc de projectes de ciència ciutadana, per afavorir la connexió amb la recerca.	

Eix 3. MILLORAR EL FINANÇAMENT

És indubtable que aquest és un dels eixos vertebradors del Pla i n'ha de ser la punta de llança. Els deute acumulat del sector és un dels obstacles més importants que cal superar per poder treballar la resta d'actuacions del Pla de suport.

Les mesures que formen part d'aquest eix de treball tenen relació amb el desenvolupament d'estratègies de captació de fons, estratègies d'acostament de les entitats cap al sector empresarial i el foment de noves fórmules que permetin a les entitats incrementar els ingressos que generen i diversificar les fonts de finançament. Pel que fa al finançament públic, es continuaran obrint convocatòries de subvencions, i es procurarà prioritzar el pagament de deute al Tercer Sector Ambiental.

Mesura	9	Obrir convocatòries d'ajuts per al finançament estructural de les entitats o per al foment de les seves actuacions i projectes
Descripció	L'objectiu d'aquesta mesura és doble, enfortir l'estructura bàsica i la sostenibilitat econòmica de les entitats encaminada a una professionalització del sector, així com impulsar la realització d'actuacions i projectes des del sector.	

Mesura	10	Promoure les donacions privades
Descripció	Cal una diversificació de les fonts de finançament convencionals i en aquest sentit es tracta d'explorar propostes innovadores o complementàries. Cal realitzar tant actuacions que potenciïn les línies de finançament privat que ja existeixen com altres que permetin desenvolupar noves vies de finançament.	

Mesura	11	Facilitar l'accés al finançament europeu
Descripció	Promoure la participació de les entitats ambientals a les convocatòries de fons europeus. Impulsar actuacions de capacitació del personal de les entitats i de suport per potenciar la seva presència en les diferents convocatòries.	

Eix 4. PROMOURE LA PROFESSIONALITZACIÓ DEL SECTOR I L'ENFORTIMENT DEL VOLUNTARIAT

En aquest eix cal treballar el binomi entre els dos perfils de persona que conviuen a les entitats: la persona professional remunerada i la persona voluntària.

Aquí s'hi encabeixen totes les mesures relacionades amb la promoció de l'ocupació en el sector, la formació i capacitació dels professionals remunerats, la gestió, la formació i el reconeixement dels voluntaris.

També aquelles mesures encaminades a consolidar i incrementar la base social de l'entitat. Això està íntimament relacionat amb la missió, els valors i els projectes que duen a terme les entitats i amb l'impacte social dels seus projectes així com amb el reconeixement social.

Mesura	12	Promoure la capacitació dels professionals del sector
Descripció	Cal treballar per complementar l'oferta formativa que s'ofereix a les entitats (financera, planificació estratègica, captació de recursos, gestió del voluntariat, comunicació, participació interna...) a través dels plans de formació d'altres administracions així com facilitar-hi l'accés. I, també, potenciar serveis d'assessorament al TSAcat, tant a través dels que ja existeixen com afavorir-ne la creació de nous.	
Mesura	13	Promoure l'ocupació en el sector
Descripció	Aquesta mesura preveu cercar la col·laboració del Servei d'Ocupació de Catalunya per analitzar els possibles filons d'ocupació dins el sector, impulsar la seva oferta i estudiar la possibilitat d'avançar cap a un conveni laboral comú.	
Mesura	14	Promoure el voluntariat i el seu reconeixement social
Descripció	Aquesta mesura inclou les actuacions encaminades a donar a conèixer els diferents àmbits de desenvolupament de la tasca voluntària (perfils de voluntariat) i a posar aquesta en valor. Cal potenciar un canal del voluntariat ambiental com a punt de referència ciutadà i que aglutini i potenciï els projectes de voluntariat de les entitats del TSAcat.	

Eix 5. FOMENTAR LA PARTICIPACIÓ PÚBLICA I LA INCIDÈNCIA SOCIAL I POLÍTICA

Les entitats ambientals tenen clar quin és el seu camp d'expertesa i com, gràcies a aquest, poden contribuir a fer unes ciutats més sostenibles i unes societats més intel·ligents.

El tercer sector ha d'assumir un rol de lideratge en la construcció de nous models de societat i en l'elaboració de les polítiques públiques.

Per això, en aquest eix de treball s'inclouen les mesures per promoure una major incidència en les polítiques de les administracions públiques i treballar per una transformació social.

Mesura	15	Impulsar la presència del TSAcat en espais i processos de participació de la Generalitat de Catalunya
Descripció		Promoure la participació de les entitats del TSAcat en aquells espais i processos de participació impulsats per la Generalitat de Catalunya en què per les seves funcions i objectius es consideri rellevant l'opinió i visió del sector.

Mesura	16	Creació d'un canal estable de diàleg amb el TSAcat
Descripció		Atorgar a la Comissió de Seguiment del Pla una nova funció, de manera que esdevingui un espai estable de debat i consulta per al seguiment de les polítiques ambientals de la Generalitat de Catalunya.

Mesura	17	Impulsar la creació d'un discurs social
Descripció		Potenciar el paper del TSAcat com a motor social per a la creació d'un discurs en l'àmbit del medi ambient que afavoreixi la mobilització i implicació ciutadana per a un canvi de model social més sostenible.

Seguiment i avaluació del Pla

El Pla de suport al Tercer Sector Ambiental 2015-2018 és un pla impulsat per la Direcció General de Polítiques Ambientals del Departament de Territori i Sostenibilitat. L'execució, seguiment i avaluació d'aquest Pla correspon a la Secció d'Entitats Ambientals i Participació, creada en la reestructuració del Departament de Territori i Sostenibilitat (Decret 342/2011, de 17 de maig), una de les funcions de la qual és: "Dissenyar i executar plans i programes que promoguin l'enfortiment de l'associacionisme i el voluntariat ambiental i el seu reconeixement social i, alhora, afavoreixin el treball col·laboratiu amb la resta d'actors socials i la seva coresponsabilitat en l'assoliment dels reptes ambientals de Catalunya".

L'eina bàsica per al seguiment de l'estat d'execució del Pla són els plans d'acció anuals, on es concreten el conjunt d'accions que es porten a terme i els indicadors d'acció que permeten avaluar-ne el grau d'execució. El balanç anual es recull en una memòria que es difon a través del web del Departament.

Les eines principals de difusió i seguiment del Pla són: l'apartat web del Tercer Sector Ambiental del web del Departament, el butlletí electrònic de seguiment del Pla de suport al TSAcat amb una periodicitat mensual i les xarxes socials (#TSAcat, #entitatsambientals).

L'òrgan de seguiment del Pla és la **Comissió de seguiment**. Col·labora en el desplegament del Pla i avalua el grau d'implantació de les diferents mesures i les accions concretes en els plans d'acció anuals. Aquesta nova Comissió deriva de les funcions i composició de la creada en el Pla anterior.

El 5 de setembre de 2011 es va constituir la Comissió de Seguiment del Pla de suport al TSAcat 2011-2014, com a espai estable de participació per al desplegament del Pla i per a l'avaluació de la seva implantació, formada per a entitats, Administració pública, sector acadèmic, sector econòmic i sector empresarial.

Des d'aquesta data, s'han realitzat reunions periòdicament, i s'han presentat i posat a debat les actuacions que se n'han anat derivant, així com els balanços de cada Pla d'acció anual. En aquest procés s'ha avaluat la Comissió, se n'ha redissenyat la composició i en la darrera sessió s'ha proposat d'incorporar-hi unes noves funcions.

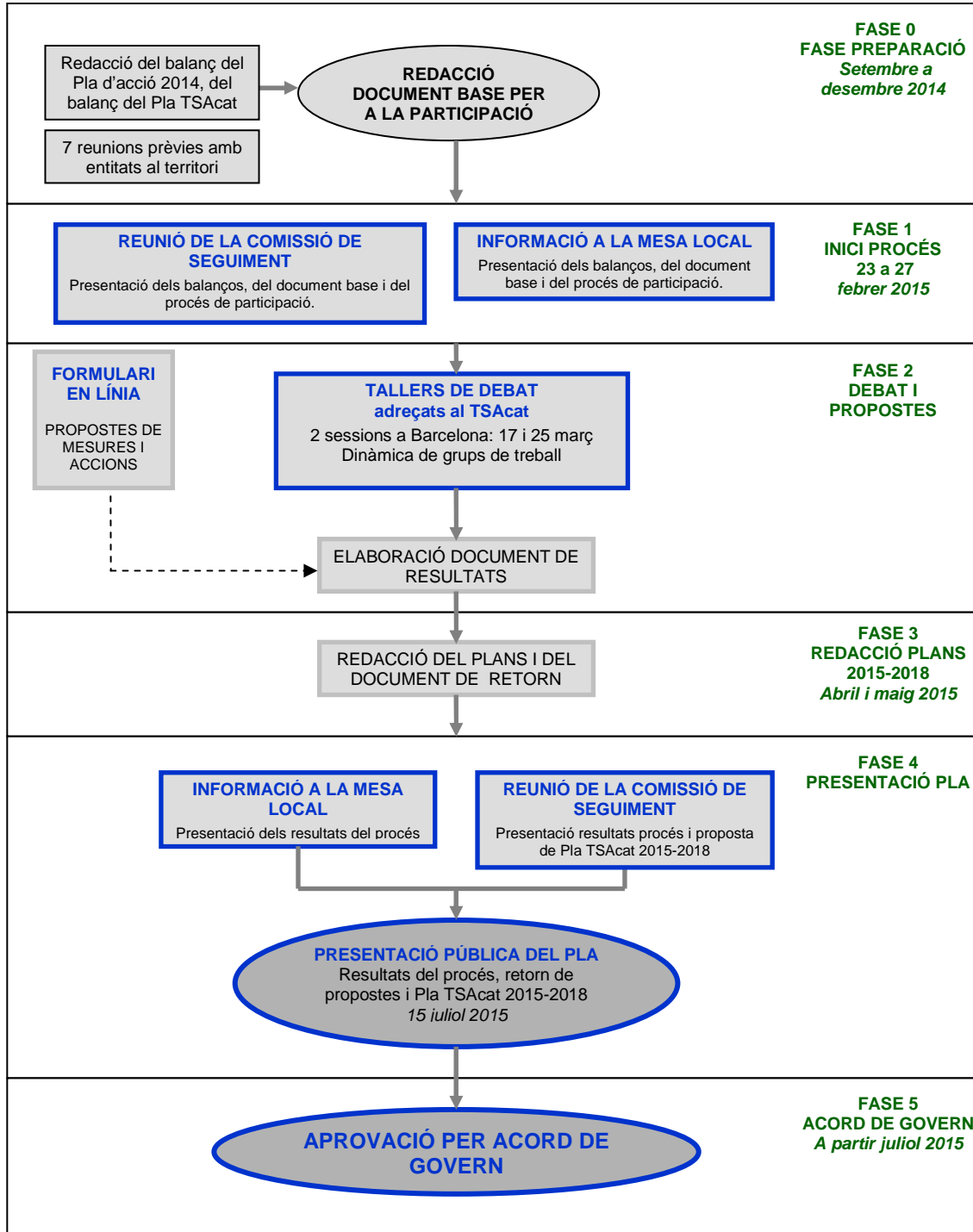
Per a aquest segon Pla, s'ha considerat convenient reconvertir-la en un espai permanent de col·laboració i diàleg exclusivament d'entitats i administració pública. Concretament, s'han incorporat sis noves entitats de primer nivell (en substitució de les dues que hi havia) i la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat, que aglutina les quatre diputacions catalanes i una gran diversitat d'ajuntaments i consells comarcals, com a representants de l'Administració local. Tot i així, en determinades reunions, es considera convenient convidar a experts de temàtiques concretes, segons les voluntats i necessitats del moment.

Aquesta Comissió està integrada per un total de 18 membres, representants d'entitats de primer, segon i tercer nivell i Administració pública:

Entitats ambientals de 2n i 3r nivell
Federació d' Ecologistes de Catalunya (EdC)
Xarxa de Custòdia del Territori (XCT)
Xarxa de Voluntariat Ambiental de Catalunya (XVAC)
Societat Catalana Educació Ambiental (SCEA)
Obrador del Tercer Sector Ambiental (o3sac)
Associació Club EMAS
Centre per a la Sostenibilitat Territorial (CST)
Entitats ambientals de 1r nivell
Associació. Naturalistes de Girona
SEO/BirdLife a Catalunya
Àrea de Territori i Medi Ambient de la Fundació Catalunya La Pedrera
Sant Quirze del Vallès Natura
Bicicleta Club de Catalunya
Ecoserveis
Entitats no ambientals
Observatori del Tercer Sector
Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social i Família
Programa d'innovació i qualitat democràtica del Departament de Governació i Relacions Institucionals
CADS, Departament de Presidència
Ens locals
Xarxa de Ciutats i Pobles per a la Sostenibilitat

ANNEX 1

ESQUEMA RESUM DEL PROCÉS DE PARTICIPACIÓ PER ELABORAR EL PLA TSAcat 2015-2018

**www.gencat.cat/mediamb/tsa
entitats.ambientals.tes@gencat.cat**

**Twitter: @mediambientcat
#TSACAT #entitatsambientals**

Generalitat de Catalunya
**Departament de Territori
i Sostenibilitat**